

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

กลุ่มงานอนุกรมวิธานแมลง
กองกีฏและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0-2579-4128, 0-2579-3053

หิ่งห้อย

หิ่งห้อยตัวเมีย

ข้อมูล	สมหมาย ชื่นราม
เรียบเรียง	สมหมาย ชื่นราม, อนุรักษ์ณ์ แยมยิ้ม
ภาพ	สมหมาย ชื่นราม, อนุรักษ์ณ์ แยมยิ้ม
ออกแบบ	สิทธิศิริโรดม แก้วสวัสดิ์
พิมพ์	ครั้งที่ 1 : 2546
จำนวน	2,000 ฉบับ

จัดทำโดย
กองกีฏและสัตววิทยา
กรมวิชาการเกษตร

หิ่งห้อย

หิ่งห้อย หรือ แมลงแสง แมลงคาเรือง
แมลงที่ถ่วงเป็นแมลงปีกแข็ง อยู่ในวงศ์
แลมพายริดี (Lampyridae) อันดับโคลิออป
เทอรา (Coleoptera)

ทั่วโลกมีหิ่งห้อยประมาณ 2,000 ชนิด
ประเทศไทย มีประมาณ 100 กว่าชนิด หิ่งห้อย
ตัวแรกที่มีหลักฐานอยู่ในพิพิธภัณฑ์แมลง กองกีฏ
และสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร คือ *Luciola*
substriata Gorham พบโดยชาวอังกฤษชื่อ
W.R.S. Ladell และจำแนกชนิดโดย G.E.B.
Gorham เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2472
ระบุสถานที่พบว่า “ประเทศไทย”

Luciola substriata Gorham

ลักษณะและแหล่งอาศัยของหิ่งห้อย

หิ่งห้อยมีแสงทั้งระยะหนอน ดักแด้ และตัวเต็มวัย ระยะไข่มีแสงเฉพาะบางชนิดเท่านั้น หิ่งห้อยตัวผู้มีปีก ตัวเมียมีรูปร่างหลายแบบ มีทั้งปีกปกติ ปีกสั้น และมีรูปร่างคล้ายหนอน หิ่งห้อยระยะหนอนกินหอย ไล่เดือน กิ่งกือ และแมลงตัวเล็กๆ เป็นอาหาร มีแหล่งอาศัยแตกต่างกันไปตามชนิดของหิ่งห้อย เช่น อาศัยตามบริเวณน้ำจืด น้ำกร่อยที่มีน้ำทะเลหนุน และสภาพที่เป็นสวนป่า หรือภูเขาที่มีสภาพแวดล้อมดั้งเดิมไม่ถูกทำลาย

แหล่งที่อยู่อาศัย
ของหิ่งห้อยน้ำจืด

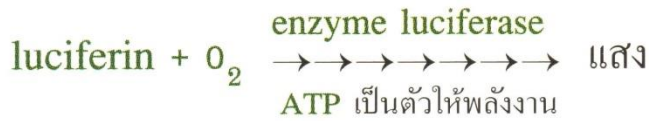
แหล่งที่อยู่อาศัย
ของหิ่งห้อยน้ำกร่อย

แหล่งที่อยู่อาศัย
ของหิ่งห้อยบริเวณ
สวนหรือป่าที่สมบูรณ์

การเกิดแสงของหิ่งห้อย

ตัวเต็มวัยของหิ่งห้อยมีอวัยวะทำแสงอยู่ที่ปล้องท้องด้านล่าง ตัวผู้ให้แสง 2 ปล้อง ตัวเมียให้แสง 1 ปล้อง แสงในตัวผู้จึงสว่างกว่าตัวเมีย แสงของหิ่งห้อยเป็นแสงเย็น เกิดจากปฏิกิริยาของสาร luciferin ที่อยู่ในอวัยวะทำแสง

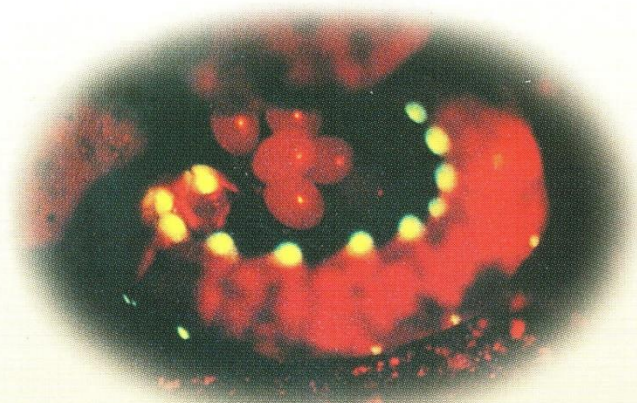
(ATP : Adenosine Triphosphate)

ตัวผู้

ตัวเมีย

Pteroptyx malacca (Gorham)

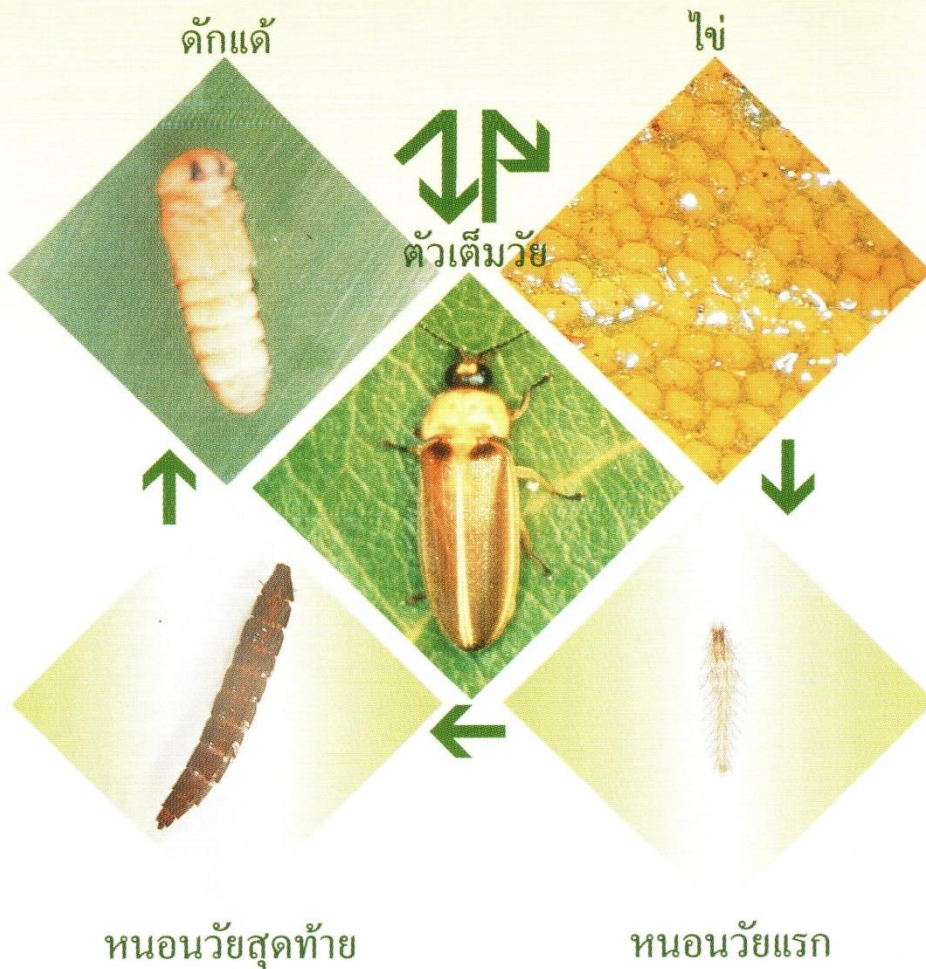

ตัวเมีย

Rhagophthalmus sp.

วงจรชีวิตของหิ่งห้อยน้ำจืด

Luciola brahmina Bourgeois

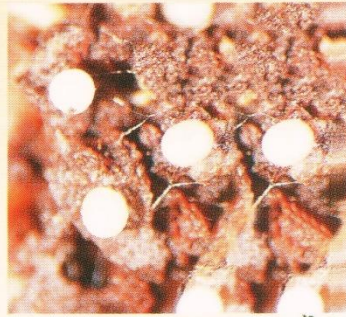
วงจรชีวิตประมาณ 3 เดือน

หิ่งห้อยตัวเมียวางไข่ใต้ใบพืชน้ำ เช่น ใบจอก วางไข่เป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 5-130 ฟอง ไข่มีสีเหลืองนวล รูปร่างรี กลุ่มไข่มีเมือกใสปกคลุม ไข่อายุ 9 วัน มีระยะหนอน 5 วัย หนอนวัยแรกมีครีบรอบลำตัว หนอนวัยอื่นไม่มีครีบ ระยะหนอน 79 วัน ระยะดักแด้ 6 วัน ตัวเต็มวัยมีขนาดยาว 10 มม. กว้าง 4.0 มม.

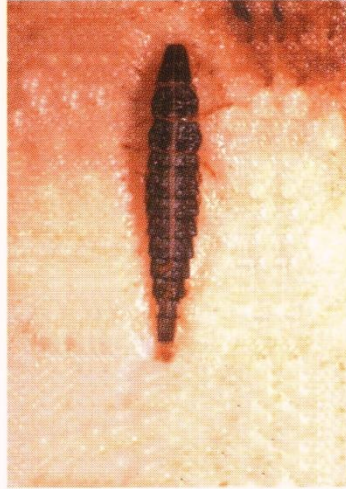
วงจรชีวิตของหิ่งห้อยน้ำกร่อย

Pteroptyx malacca
(Gorham)

หิ่งห้อยตัวเมียวางไข่เดี่ยวๆ ในดินที่ชุ่มชื้น ไข่มีลักษณะกลมสีน้ำตาล ระยะไข่ 13 วัน มีระยะหนอน 5 วัย ใช้เวลานาน 87 วัน หนอนทุกระยะมีรูปร่างเหมือนกัน แตกต่างกันที่ขนาด และสีที่เข้มขึ้นของลำตัว ระยะดักแด้ 7 วัน ตัวเต็มวัยมีขนาดยาว 7.0 มม. กว้าง 3.0 มม. หิ่งห้อยตัวผู้บินอยู่ในระดับสูงกว่าตัวเมีย วงจรชีวิต 107 วัน หรือประมาณ 3 เดือนครึ่ง

ไข่

หนอน

ดักแด้

ตัวเต็มวัย

วงจรชีวิตของหิ่งห้อยบริเวณสวนป่า

Luciola circumdata Motschulsky

หิ่งห้อยตัวเมียวางไข่เดี่ยวๆบนดินที่มีความชุ่มชื้น ไข่มีลักษณะกลมสีน้ำตาล ระยะไข่ 15 วัน หนอนมี 5 วัย ระยะหนอน 420 วัน ระยะดักแด้ 10 วัน ตัวเต็มวัยมีขนาดยาว 12 มม. กว้าง 7.0 มม.

วงจรชีวิต 445 วัน

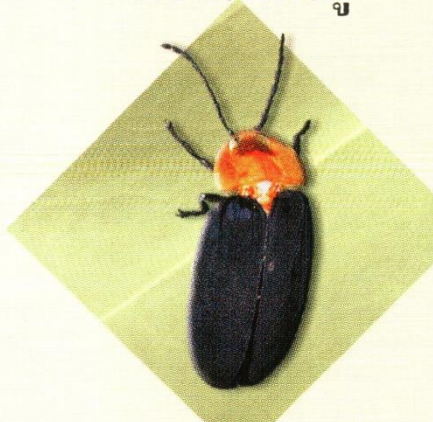
วงจรชีวิตของหิ่งห้อยจะยาวนานหรือสั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาล อุณหภูมิ ความชื้น และความอุดมสมบูรณ์ของอาหาร

ประโยชน์ของหิ่งห้อย

1. หิ่งห้อยเป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อม
2. หิ่งห้อยระยะหนอน เป็นตัวทำถ่ายหอยที่เป็นโฮสต์กึ่งกลาง (intermediate host) ของพยาธิที่เป็นสาเหตุของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบในคน โรคเลือดในสัตว์ และพยาธิใบไม้ลำไส้ของคน
3. ด้านพันธุวิศวกรรม สามารถใช้สารลูซิเฟอรินในหิ่งห้อยเป็นเครื่องบ่งบอกว่า การตัดต่อยีนส์ประสบความสำเร็จหรือไม่
4. นักวิทยาศาสตร์ ได้นำยีนส์หรือฮอร์โมนที่สร้างแสงสว่างของหิ่งห้อย มาใช้ประโยชน์ในการตรวจหาเชื้อแบคทีเรียในเนื้อสัตว์ได้รวดเร็วขึ้น
5. นักวิทยาศาสตร์ของศูนย์เอกซเรย์ในสหรัฐอเมริกา ได้สกัดสารลูซิเฟอรินจากหิ่งห้อย ปล่อยเข้าไปในร่างกายมนุษย์เพื่อให้แสงไปจับตามหน่วยถ่ายภาพรังกรรม ที่อาจสะสมอยู่ในเซลล์ที่เป็นมะเร็ง เพื่อช่วยให้การตรวจหาเนื้อร้ายในร่างกายได้ง่ายขึ้น
6. ให้ความสวยงามยามค่ำคืนในสภาพธรรมชาติ หากมีปริมาณมาก สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้

หิ่งห้อยตัวผู้

Pyrocoelia sp.

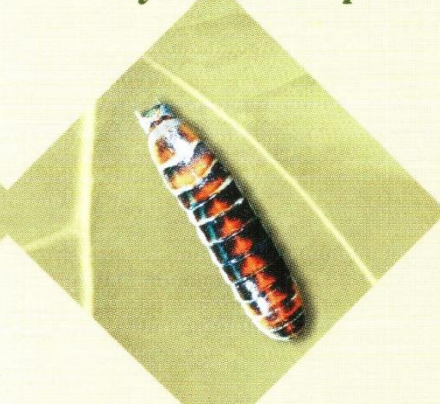
หิ่งห้อยตัวเมีย

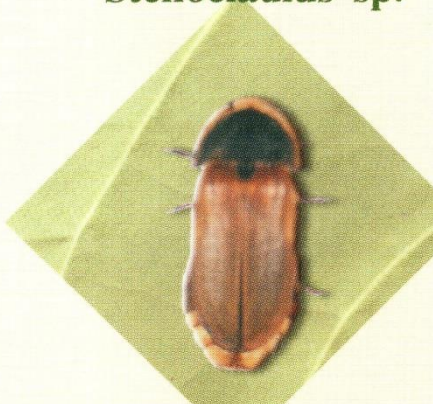
Pyrocoelia sp.

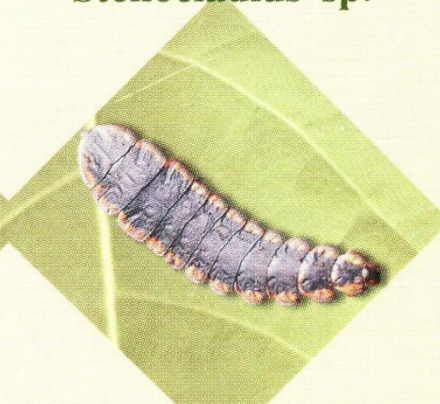
Stenocladius sp.

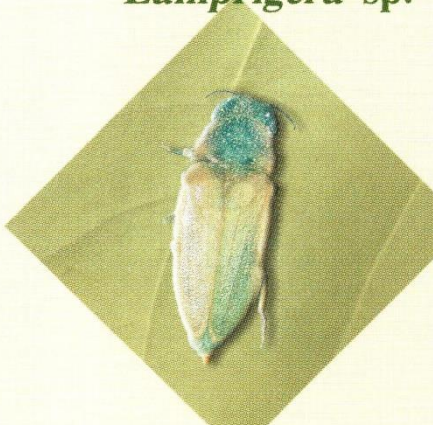
Stenocladius sp.

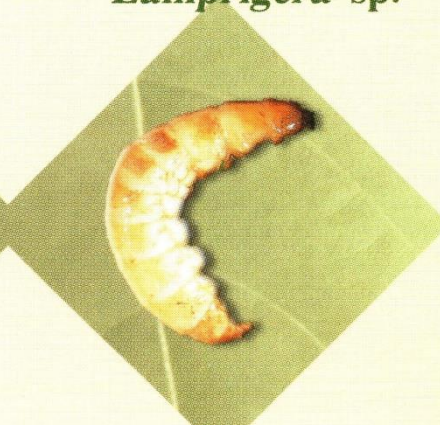
Lamprigera sp.

Lamprigera sp.

Rhagophthalmus sp.

Rhagophthalmus sp.